

Jarosław Wyrębski

Tytuł pracy doktorskiej

Postępowanie sprawdzające jako mechanizm selekcji w postępowaniu karnym

Promotor

dr hab. Justyna Karaźniewicz, prof. UKW

STRESZCZENIE

Warunkiem rozpoczęcia działalności karnoprosowej organów ścigania jest stwierdzenie faktycznej podstawy wszczęcia postępowania karnego w postaci uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa (art. 303 k.p.k.). Stanowi ono swoistą linię demarkacyjną rozdzielałą przedprocesową działalność organu od jego aktywności procesowej. Ocena spełnienia przesłanki faktycznej wszczęcia postępowania karnego należy do organów powołanych do ścigania przestępstw i musi być dokonana bezpośrednio po uzyskaniu impulsu, zawierającego dane o przestępstwie.

W związku z powyższym, w każdym przypadku organ musi dokonywać indywidualnej oceny uzyskanej wiedzy pod kątem spełnienia przesłanki określonej w art. 303 k.p.k. Jednak nie w każdym przypadku organ ścigania jest w stanie, niezwłocznie po uzyskaniu informacji, rozstrzygnąć w sposób jednoznaczny, czy zachodzą przesłanki do rozpoczęcia działalności karnoprosowej, czy wręcz przeciwnie. Konsekwencją takiej sytuacji jest wystąpienie stanu niepewności organu, w którym nie jest możliwe wydanie ani decyzji w kierunku rozpoczęcia postępowania karnego, ani w kierunku jego zaniechania.

Dla takich sytuacji ustawodawca przewidział rozwiązanie zawarte w art. 307 k.p.k., określane jako postępowanie sprawdzające, którego zadaniem jest uzupełnienie lub sprawdzenie danych wynikających ze złożonego zawiadomienia albo sprawdzenie informacji własnych organu, pochodzących z każdego innego źródła niż zawiadomienie o przestępstwie. Zgodnie z intencją ustawodawcy, wynikającą z art. 307§1 *in fine* k.p.k., postępowanie to ma doprowadzić ostatecznie do podjęcia rozstrzygającej decyzji w przedmiocie wszczęcia postępowania przygotowawczego.

Podstawowym celem pracy jest stworzenie kompleksowego opracowania postępowania sprawdzającego, mającego swoje normatywne odzwierciedlenie w treści art. 307 k.p.k. i przedstawienie go jako swoistego mechanizmu selekcyjnego.

Jako główną hipotezę badawczą przyjęto założenie, że obowiązująca obecnie prawna regulacja postępowania sprawdzającego nie przewiduje w pełni prawidłowego mechanizmu selekcji informacji o przestępstwie stanowiących podstawę wszczęcia postępowania karnego, ponieważ nie zapewnia skutecznej gwarancji zasady legalizmu, jak i nie zabezpiecza w sposób dostateczny interesów jego uczestników.

Rozprawa składa się z sześciu rozdziałów.

Rozdział I poświęcony jest genezie instytucji postępowania sprawdzającego w kontekście uwarunkowań historycznych.

W Rozdziale II zawarto rozważania na temat celów, funkcji i rodzajów czynności sprawdzających w świetle Kodeksu postępowania karnego z 1997 r. Zawiera on analizę charakteru prawnego postępowania sprawdzającego, wyodrębnienie funkcji czynności sprawdzających oraz rozważania związanej z niejednorodnością postępowania sprawdzającego.

Rozdział III poświęcono rozważaniom postawy wszczęcia postępowania sprawdzającego oraz jej relacji w stosunku do faktycznej podstawy wszczęcia postępowania karnego. Skoncentrowano się tutaj na analizie źródeł zawierających pierwszą informację o przestępstwie i ich wpływu na kształtowanie się przesłanek wszczęcia postępowania sprawdzającego.

W Rozdziale IV poruszono tematykę uczestników postępowania sprawdzającego. Szczegółowym rozważaniom poddano głównych uczestników czynności sprawdzających, tj. organu upoważnionego do prowadzenia postępowania sprawdzającego oraz zawiadamiającego o przestępstwie. Przedmiotem rozważań uczyniono także potencjalnie pokrzywdzonego i jego pozycję w ramach prowadzonego postępowania sprawdzającego.

Rozdział V zawiera analizę zakresu czynności sprawdzających. Zostały w nim przedstawione własne propozycje podziałów czynności sprawdzających i zaakcentowano dwustopniowy mechanizm czynności sprawdzających. Istotną częścią rozważań obejmuje również problematykę podejmowania działań operacyjno-rozpoznawczych i ich relacje do prowadzonego postępowania sprawdzającego.

Rozdział VI dotyczy tematyki czasu trwania i sposobów zakończenia postępowania sprawdzającego. Szczegółowo przedstawiono tutaj problematykę związaną z 30-dniowym terminem, jaki został wskazany w art. 307§1 zd. 1 k.p.k. i wskazano istniejące rozbieżności doktrynalne co do charakteru tego terminu oraz skutków jego przekroczenia.

Pracę wieńczy Zakończenie, które zawiera konkluzje wypływające z treści zawartych w poszczególnych rozdziałach pracy oraz sformułowane wnioski *de lege ferenda*.